

Informácie pre obyvateľstvo: vznik mimoriadnej udalosti - terorizmu

Definícia terorizmu podľa Inštitútu obrany a bezpečnosti Ministerstva obrany SR:

„Terorizmus je metóda vzbudzovania strachu prostredníctvom opakovaných násilných (nezákonných) aktov, vykonávaných tajným alebo skrytým spôsobom – jednotlivcami, skupinami či štátnymi orgánmi – z idiosynkratických*, kriminálnych, ideových, sociálnych a najmä politických dôvodov, pričom bezprostredné obeť násilia nie sú spravidla pravým objektom teroru. Nepravými objektmi útoku sú ľudia alebo technické systémy, obvykle vybrané náhodne (príležitostné objekty) z pravého objektu alebo zámerné (reprezentatívny či symbolický, alebo kľúčový objekt). Pravým objektom násilných aktov je verejnosť s jej inštitútmi a hlavným cieľom ich ovplyvňovanie (zастраšováním, donucovaním alebo propagandou)“.

* idiosynkratický – neprekonateľný, chorobný (Slovník slovenského jazyka)

Medzi teroristické prejavy patria:

- **bombový útok,**
- **strelba ručnými zbraňami na osoby bez výberu,**
- **útok biologickým, chemickým a rádiologickým materiálom,**
- **vydieranie,**
- **zастраšovanie a vyhrážanie sa,**
- **únos a zadržanie rukojemníkov,**
- **likvidácia dôležitých osôb,**
- **dezinformácia a propaganda,**
- **sabotáže a diverzia,**
- **deštrukcia informačných systémov a počítačových systémov,**
- **bioterrorizmus a agroterrorizmus.**

Bombový útok

Ide o používanie výbušných zariadení, ktoré sú zamerané proti osobám alebo proti významným objektom. Útoky proti osobám majú častejšie plošný charakter a len v menšom počte prípadov sú orientované proti jednotlivcom zastávajúcim vysoké funkcie najmä vo vláde, priemysle, obchode, finančníctve či v silových zložkách. Výbušné zariadenia sa kladú do miest s vysokou koncentráciou pobytu a pohybu ľudí, aby usmrtili alebo zranili čo najvyšší počet osôb, a najčastejšie sa umiestňujú v zaparkovaných automobiloch, odpadkových košoch a inde na voľnom priestranstve.

Pred aktiváciou bomby (ak sa zistí):

- okamžitá evakuácia objektu,
- zavolať na linku 112,
- zamedziť vstup nepovolaným osobám,
- čakať na príchod protiteroristických orgánov a poskytnúť im informácie.

Po aktivácii bomby:

- okamžite evakuovať osoby z nepostihnutých priestorov,
- zavolať na linku 112,
- poskytnúť prvú pomoc,
- zabezpečiť priestory pre zdravotnú záchrannú službu,
- zamedziť vstup nepovolaným osobám,

- čakať na príchod protiteroristických jednotiek a poskytnúť im informácie.

Strel'ba ručnými zbraňami na osoby bez výberu

Čo určite nerobiť:

- snažiť sa vyjednávať s útočníkom,
- ľahnúť si na zem a hrať mŕtveho,
- schovať sa na nesprávne miesto.

Čo robiť:

Americký prístup **UTEČ, SCHOVAJ SA, BOJUJ** (RUN, HIDE, FIGHT).

U T E Č:

- **zistiť, z ktorého smeru prichádza strel'ba** či výkriky, a utekať opačným smerom, **POZOR!** zvuk sa odráža a láme v priestore, takže identifikovať smer nie je vždy jednoduché,
- **odhodiť záťaž** (tašky),
- **nasledovať dav**. Vo verejnej budove (obchodné centrum, štadión atď.) nasledovať zamestnancov; tí najlepšie vedia, ktorým smerom je východ,
- **utekať čo najďalej**,
- ak útočník strieľa, neutekať rovno, ale **kľučkovať**,
- **hľadať označené núdzové východy** v budove.

Pokiaľ sa nedá utiecť, **S C H O V A J S A:**

- v miestnosti: **zabarikádovať dvere**,
- na voľnom priestranstve: hľadať **nepriestrelné zábrany** (betónová stena, hrubý stĺp, mohutný strom),
- schovať sa tak, **aby ma útočník nevidel** alebo sa ku mne nevedel dostať,
- **vypnúť zvonenie** na telefóne,
- **nevydávať zvuky** (na upokojenie je vhodná vojenská technika dýchania 4x4 – štvorsekundový nádych, 4 sekundy zadržať dych, štvorsekundový výdych, 4 sekundy zadržať dych).

Ak nie je nablízku žiadny vhodný úkryt, **B O J U J:**

- útočník **nepočíta s tým, že sa obeť budú brániť**,
- ak mám pri sebe **zbraň**, neváhať ju použiť,
- v prípade potreby použiť **akýkoľvek predmet** (hasiaci prístroj, kovová tyč, dlažbová kocka, stolička atď.),
- **útočiť na hlavu**, oči, slabé miesta,
- **odzbrojiť útočníka** – vyraziť mu z ruky zbraň, zložiť ho na zem, znehybniť. Treba myslieť na to, že útočníci sa nechcú nechať ľahko odzbrojiť (Pri posledných útokoch v Londýne mali preto nože priviazané k rukám.),
- keď som v bezpečí, **volať linku 112** a podať čo najpodrobnejšie informácie o útoku.

Útok biologickým, chemickým a rádiologickým materiálom

- ak zaregistrujem príznaky použitia alebo dostanem varovný signál o použití biologického, chemického alebo rádiologického materiálu, chrániť si v rámci možností dýchacie cesty hustou navlhčenou tkaninou (vreckovka, šatka, šál, gáza, vata, obväz),

- prijatý varovný signál presne zaznamenať a odovzdať ďalej iným osobám a príslušným orgánom včas a v neskomolenej podobe,
- opustiť voľný terén podľa možností kolmo na smer prízemného vetra, čo najkratším smerom z pásma bezprostredného ohrozenia, dovnútra budov a miestností s čo najnižším počtom okien,
- vypnúť ventilačné a klimatizačné zariadenia,
- utesniť okná, dvere a iné otvory dostupnými tesniacimi materiálmi,
- sledovať prostredníctvom dostupných masmédií všetky pokyny a informácie oprávnených orgánov vydané na riešenie situácie,
- dodržiavať dôsledne a bez paniky stanovené hygienické, protiepidemické a protiepzootické opatrenia, vo svojom okolí napomáhať zamedzeniu paniky,
- pripraviť si dezinfekčné roztoky a zásoby potravín a nápojov v nepriepustných obaloch, vyhotoviť si z domácich zdrojov improvizované prostriedky individuálnej ochrany (PIO) na ochranu dýchacích orgánov a slizníc,
- dodržiavať zákaz zhromažďovania osôb počas vyhláseného a zavedeného zvýšeného zdravotného a intenzívneho veterinárneho dozoru a karantény,
- dodržiavať vydaný zákaz voľného pohybu v teréne bez nasadených PIO, von vychádzať v nasadených PIO iba na nevyhnutný čas (doplnenie základných potravín, ošetrovanie zvierat),
- nekonzumovať potraviny a nápoje získané z otvoreného terénu,
- pri návrate do domu a bytu vykonať vždy čiastočnú hygienickú očistu a čiastočnú dezinfekciu odevu, obuvi a materiálu,
- svojvoľne neopúšťať oblasť ohrozenia biologickými prostriedkami a zotrvať v nej až do odvolania stanovených opatrení,
- merať pravidelne telesnú teplotu osôb v domoch a bytoch a jej nezvyklé náhle prekročenia nahlasovať príslušným orgánom,
- v domoch, bytoch a hospodárskych budovách pravidelne vykonávať čiastočnú hygienickú a veterinárnu očistu, dezinfekciu, dezinsekciu a deratizáciu,
- zvýšený výskyt závažných prenosných ochorení nahlasovať včas orgánom hygieny a epidemiológie a veterinárnym orgánom, špecialistom zdravotníckych a veterinárnych odborných jednotiek, prípadne iným jednotkám nasadeným na riešenie mimoriadnej situácie.

Vždy platí:

Biologické prostriedky a toxické chemické látky sa vo forme oblaku šíria vždy v smere prízemného vetra.

Napadnutie vyvolá časovú tieseň, na pomoc sa nedostavia včas zásahové jednotky. Preto sa musíte spoľahnúť najmä sami na seba, kolegov, rodinných príslušníkov a susedov.

Prostriedky individuálnej ochrany (PIO) z výdajného strediska v obci ani od zamestnávateľa nedostanete včas. Musíte si vyhotoviť improvizované PIO.

Vydieranie

Na vyvolanie primeraného efektu – strachu, neistoty a destabilizácie spoločnosti – teroristi (najmä po uskutočnených akciách v predchádzajúcich obdobiach) pristupujú aj k používaniu vyhrážania, vydierania a dezinformácií.

Cieľom vydierania môže byť získanie prostriedkov a informácií pre vlastnú potrebu alebo pre ďalšiu činnosť teroristov. Objektmi vydierania môžu byť osoby alebo inštitúcie a štát.

Únos a zadržanie rukojemníkov

Ako sa správať, ak sa niekto stane rukojemníkom?

- snažiť sa hneď po únose **upokojiť**. Môže sa to zdať ako náročná úloha, ale väčšina incidentov so zadržanými rukojemníkmi trvá 4 - 5 hodín. Polícia v súčasnosti zdokonalila svoje taktické a vyjednávacie schopnosti na takú úroveň, že 95 percent únosov sa končí bez akýchkoľvek zranení. Je potrebné počítať s tým že budete zviazaní, budú vám previazané oči a zalepené ústa. Prvých 30 minút je kľúčových,
- plniť bez váhania rozkazy únoscov,
- informovať svojich únoscov o akomkoľvek zdravotnom probléme (lieky, potreba ísť na WC, napiť sa vody). Väzňatelia inklinujú k tomu, aby im nikto neochorel či nezomrel (smrť rukojemníka by im situáciu skomplikovala),
- využívať zmysly (sledovať okolie, načúvať zvukom, cítiť vône, počúvať hlasy),
- držať sa čo najďalej od okien, dverí a únoscov (pre prípad policajného zásahu),
- ak do miestnosti vtrhne polícia, nesnažiť sa im pomáhať v likvidácii teroristov. Radšej zostať nehybne ležať na zemi,
- pred únoscami nerobiť rýchle pohyby, pretože tie ich môžu vyprovokovať k útoku alebo streľbe,
- s únoscami komunikovať iba v nevyhnutnom prípade. Hovoriť pokojným hlasom, nepodliehať panike a neprovokovať,
- byť v strehu, ale nie v strese – aj keď sa možno zdá, že polícia nič nepodniká. Bezpečnosť rukojemníkov je pre políciu prvoradá,
- únoscom nikdy nič nenavrhopovať,
- únoscom nikdy nič neodmietat' (potraviny, nápoje, pohodlie, použitie WC...). Keď im polícia pošle jedlo, únoscovia zvyčajne chcú, aby ho rukojemník ochutnal,
- nesnažiť sa uniknúť. Nepodarený útek môže vyvolať pomstu voči ostatným rukojemníkom,
- keď vás polícia vyslobodí, nasadia vám putá a predvedú k výsluchu. Páchatelia sa často chcú schovať medzi zadržavanými, alebo majú medzi nimi svojich komplicov,
- neodmietat' pomoc policajného psychológa.

Ako volat' na linku 112

Dovolať sa na najbližšie koordinačné stredisko Integrovaného záchranného systému.

Čo sa stalo? – informácia je potrebná na posúdenie, akú pomoc treba vyslať.

Aký je rozsah udalosti? – či ide o požiar (dom, byt, les), ohrozenie života, zaplavenie (cesta, pole, obec) a podobne.

Kde sa to stalo? – informácia nevyhnutná na rýchle nájdenie miesta hlásenej udalosti.

Komu sa to stalo? – informácia nevyhnutná pre zabezpečenie adekvátnej pomoci.

Informácie o sebe – keby vám operátor potreboval zavolať naspäť.